

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

บรรยากาศสดใส ช่วยมองไกลใฝ่เรียนรู้

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พระบรมราโชวาท

...ลักษณะของการศึกษาหรือการเรียนรู้
มีอยู่สามลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความรู้
ความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้ว
การขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผล
อย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากกาปฏิบัติฝึกฝน
จนประสัทธิผลและเกิดความคิดของตนเอง
พิจารณาอีกอย่างหนึ่ง...

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

บรรยากาศสดใส ช่วยมองไกลไฟ้เรียนรู้

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

บรรยากาสดลใจ ช่วยมองไกลไม่เรียนรู้

พิมพ์ครั้งที่ 1

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2544

จำนวนพิมพ์ 15,000 เล่ม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-9725

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา

314-316 ปากซอยบ้านบาตร บำรุงเมือง ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

โทร. 223-5548, 223-3351

นายปกรณ์ ดันสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2544

คำนำ

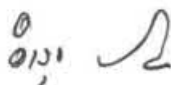
สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามหลักการและแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นั้น จำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยาและการแนะแนวเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา

กรมวิชาการ จึงได้จัดทำเอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางในการนำหลักจิตวิทยาและการแนะแนวสอดแทรกและบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต ที่ปรึกษากรมวิชาการ สรุปสาระสังเขปเอกสารทั้ง 9 ฉบับ คือ บรรยากาคลลไส ช่วยมองไกลใฝ่เรียนรู้ ครูยุคใหม่ สุขใจที่คิด สุขจิตที่อารมณ์ สัมพันธภาพเกิดขึ้นได้ด้วยใจครู เอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง ทุกวิชามีค่ายิ่ง ผู้เรียนเป็นสุข ครูก็สุขด้วย และสำเร็จได้ใจเป็นสุข

กรมวิชาการขอขอบคุณ ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู อาจารย์ ศึกษาพิเศษฯ ทั้งในกระทรวงศึกษาธิการและนอกกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนนักวิชาการศึกษาของกรมวิชาการที่ได้เสียสละเวลา และมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อสร้างคนให้มีประสิทธิภาพ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ อันจะนำไปสู่

การสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้และปัญญา

หากท่านผู้อ่านมีความคิดเห็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งศูนย์แนะแนว
การศึกษาและอาชีพ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและจัดทำเอกสารชุดต่อไป

(นายอรุณ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

สิงหาคม 2543

สารบัญ

	หน้า
ความนำ	
★ บรรยายภาคและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	x
★ ตกแต่งภายใน	5
★ บรรยายภาคและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน	
- ด้านกายภาพ	6
- ด้านจิตใจ	10
★ บรรยายภาคและสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน	
- ด้านกายภาพ	12
- ด้านจิตใจ	16
★ ใส่ใจภายนอก	18
★ บรรยายภาคและสิ่งแวดล้อมนอกโรงเรียน	
- ด้านกายภาพ	18
- ด้านจิตใจ	20
★ บอกกล่าวแนวคิด ชีวิตเป็นสุข	22
★ การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	
- ด้านกายภาพ	22
- ด้านจิตใจ	31

ชีวิตที่ฉลาด
ความหวังสังคมไทย

สร้างบรรยากาศที่ดีใส
ต้อง “มองไกล ใฝ่เรียนรู้”

พ่อ-แม่ผู้เสริมสร้าง
ชุมชนช่วยเจตสุ

อีกแบบอย่างของคุณครู
ทั้งกายใจให้สัมพันธ์

ทั้งภายในและภายนอก
สังคมจะสุขสันต์

ช่วยกันบอกความสำคัญ
ด้วยบรรยากาศที่ดีเลย

ผู้ประพันธ์ : นางสาวสมศรี นำบัด
โรงเรียนถิ่นโตภาส จังหวัดแพร่

ความนำ

ธรรมชาติของผู้เรียน มีความอยากรู้ อยากเห็น มีความมุ่งมั่นมาปรารถนาและต้องการอยู่ในสังคมที่ดีและเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น ถ้าหากมีการจัดการศึกษาที่เอื้ออำนวยในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและสร้างสรรค์ด้วยตนเอง มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอและสะดวกสบาย

การจัดการเรียนการสอนในอดีตครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เพราะเชื่อกันว่า ครูเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญผู้เรียนต้องศึกษาจากครูเท่านั้น แต่ปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การแพร่กระจายของข่าวสารข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว แหล่งความรู้เกิดขึ้นมากมาย ครูไม่ใช่แหล่งความรู้เพียงแหล่งเดียว กิจกรรมการเรียนรู้จึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลความรู้มากขึ้น ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งจาก “ครูคน ครูเครื่อง และครูธรรมชาติ”

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ช่วยปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเจตคติ ค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตราที่ 24 ข้อ (5) และ (6) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

สถานศึกษาจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรอบรู้จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหลักที่ต้องดำเนินการก่อนเป็นลำดับแรก กิจกรรมอื่น ๆ จึงจะดำเนินไปได้โดยสะดวก เพราะนอกจากผู้เรียนแล้ว ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรอื่นของโรงเรียนก็ได้ประโยชน์อย่างมากจากบรรยากาศแวดล้อมที่ร่มรื่น สะอาด สงบ สวยงาม สะดวก สบายตา สบายใจ จะคิด จะทำ จะสอน จะเรียน เรื่องไหน ด้วยการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนแบบไหนโรงเรียนก็มองเห็นประกอบที่จำเป็นทั้งหมดครบและอยู่ในสภาพเรียบร้อย ขอใช้ได้อย่างสะดวก ในขณะเดียวกันบุคลากรทุกคนต่างก็มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจและมีความสุข

ความหมาย

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวผู้เรียนทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งได้แก่

- **บุคคลแวดล้อม** เช่น ผู้สอน เพื่อนในห้องเรียน เพื่อนต่างห้องเรียน เพื่อนต่างระดับ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง คนในชุมชน พระสงฆ์

- **สถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน** เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด วัด ตลาด ร้านค้า โบราณสถาน สวนสัตว์ สวนสาธารณะ

- **ธรรมชาติ** ได้แก่ ป่า อุทยานแห่งชาติ ต้นไม้ แม่น้ำ ลำคลอง รวมทั้งสัตว์ต่างๆ

- **สื่อต่างๆ** เช่น โลหะทัศนวัสดุ และเทคโนโลยีต่างๆ หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เสียงตามสาย สื่อจากคอมพิวเตอร์

- **กิจกรรม/โครงการต่างๆ ของโรงเรียนและชุมชน** เช่น นิทรรศการ กิจกรรมวันสำคัญ การประกวดโครงการต่างๆ กิจกรรมชุมนุม

ซึ่งบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีอิทธิพลต่อผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียน ทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่างดี มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมแบบยั่งยืนส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ **“ดี เก่ง มีความสุข”**

ลักษณะ

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ (Physical enviroment)

หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนของผู้เรียน ได้แก่ อาคาร สถานที่ ห้องเรียน แหล่งวิทยากร อุปกรณ์การเรียน อากาศ แสง สี ฯลฯ ทั้งในและนอกโรงเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสบาย ผ่อนคลายร่างกาย มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมด้านจิตใจ (Psychological enviroment)

หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียนที่มีผลต่อความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ครู กฎระเบียบของโรงเรียน สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับบุคคลอื่นๆ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมด้านจิตใจที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ อยากเห็น รู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง เกิดศรัทธาและไว้วางใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก

องค์ประกอบ

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แบ่งออกได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ตกแต่งภายใน

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้เรียนไม่น้อยกว่าบทเรียน ทั้งนี้เพราะกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีพลัง เมื่อร่างกายมีความผ่อนคลาย สมองแจ่มใส และจิตมีสมาธิ ซึ่งส่งผลให้การทำงานของสมองทุกส่วนทำงานสัมพันธ์กัน พร้อมจะรับรู้และสามารถดูดซับข้อมูลได้เร็ว สะสมข้อมูลได้นานและเข้าใจความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง นอกจากนี้บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีสุนทรียภาพ มีศิลปะ สะอาด อบอุ่น เต็มไปด้วยความรัก ความสนุกสนาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีมุมมองที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีผลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนที่มุ่งมั่นคงมีความสุข รักในการเรียนรู้ มีความละเอียดอ่อนต่อความงามของธรรมชาติ รวมทั้งทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน

ด้านกายภาพ

การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน สามารถจัดได้ตามสภาพความเหมาะสม เช่น

* **การจัดที่นั่งในห้องเรียน** เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศไม่ให้ผู้เรียนรู้สึกซ้ำซาก จำเจ น่าเบื่อ ครูอาจจัดที่นั่งในรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นกลุ่ม รูปตัว V วงกลม ครึ่งวงกลม บางห้องอาจจัดแบบไทย ให้ผู้เรียนนั่งกับพื้นหรือตั้งเตี้ยๆ และจัดให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

* **การจัดมุมความรู้ในห้องเรียน** เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนรับผิดชอบการจัดมุมต่างๆ ในห้องเรียนของตน เช่น

๕ **มุมภาษาไทย** จัดบรรยากาศที่เน้นความเป็นไทย ติดป้ายนิเทศ คำขวัญ คติพจน์ สุภาษิต ตัวอักษรไทยที่ถูกต้อง ภาพเกี่ยวกับวรรณคดีไทย หนังสือหรือบทกวีของนักประพันธ์

๖ **มุมคณิตศาสตร์** จัดบรรยากาศเกี่ยวกับการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รูปของนักคณิตศาสตร์ สูตรทางคณิตศาสตร์ รูปโมเดลของรูป

สามเหลี่ยม รูปทรงกลม รูปทรงกรวย หรือภาพเส้นคณิตศาสตร์เชิงศิลป์

๕. าลา

* **การจัดป้ายนิเทศ** เปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือบทเรียน ให้ดึงดูดความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ปฏิบัติตาม และคำนึงที่ดี

* **การจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์** มีระบบและเป็นระเบียบ เพื่อให้ดูสบายตา หยิบง่าย ใช้สะดวกและเป็นแบบอย่างที่ดี

* **การใช้สีในห้องเรียน** เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการเรียนรู้ ช่วยสร้างความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน เช่น

* **เสียงในห้องเรียน** เสียงที่ออกมาเวลาเรียนต้องชัดเจน สามารถฟังได้ทั่วถึง ไม่ควรมีเสียงจากภายนอก เช่น เสียงรถ เสียงเครื่องปรับอากาศ เสียงประสาธน์สัมพันธ์ของทางโรงเรียน ฯลฯ เข้าไปรบกวน และถ้าไม่มีความจำเป็นไม่ควรใช้เครื่องขยายเสียง

* **แสงสว่างในห้องเรียน** จะต้องมิแสงสว่างเพียงพอ ไม่ควรสว่างจ้าจนเกินไป ควรมีม่านเพื่อช่วยกรองแสง เพราะแสงสีขาวของแดดจ้าเกินไปให้พลังความร้อน จนทำให้รู้สึกอึดอัด

* **อากาศในห้องเรียนควรมีการถ่ายเทได้ดี** ไม่ร้อนหรืออบอ้าวจนเกินไป เพราะคนเราต้องการออกซิเจนจากอากาศ 21% เพื่อใช้ในการฟอกเลือด มิฉะนั้น ร่างกายจะเพลียง่าย และไม่มีสมาธิในการทำงาน

* **ตกแต่งห้องเรียนให้สวยงาม เหมาะสม** ด้วยไม้ดอกไม้ประดับ ภาพศิลปะ ผลงานหรืองานประดิษฐ์ของผู้เรียนเพื่อช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนสดชื่น สงบ และอ่อนโยน

โต๊ะที่นั่งจัดเหมาะสม

เรียนรู้ผ่านความรู้

นำคู่มือไปใช้

แสงสว่างสะอาดเพียงพอ

ลักษณะของบรรยากาศ
และสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน
ด้านกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้

อุปกรณ์สื่ออุปกรณ์

ไม่รบกวนจิตใจเรื้อรัง

รู้จักการระบายอากาศ

มีเพื่อน ๆ ช่วยผ่อนคลาย

เสียงชัดใสมอบประมาณ

ด้านจิตใจ

บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกอบอุ่น เป็นสุขส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้นั้น ครูและเพื่อนในห้องเรียน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมหรือบั่นทอนแรงจูงใจในการเรียนหรือการทำงานของผู้เรียน ดังนี้

* ถ้าผู้เรียนได้รับรู้ว่าเวลาเรียน เวลาทำงาน มีเพื่อนและครูสนใจ เอาใจใส่ใจ คอยช่วยเหลือแนะนำ ก็จะทำให้เกิดกำลังใจในการเรียน ขณะเดียวกันถ้าเพื่อนกลั่นแกล้ง ครูดูมากเกินไป จะรู้สึกท้อแท้และเบื่อหน่ายต่อการเรียนได้

* การยอมรับจากเพื่อนและครู ในด้านความสำเร็จทางการเรียน จะเป็นกำลังใจให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นที่จะเรียนหรือทำงานให้ดีขึ้น

* การรู้ถึงผลการเรียน การทดสอบ การแข่งขัน ทำให้ผู้เรียน ถูกกระตุ้นให้ใช้ความพยายาม เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนและทำงานให้ได้เต็มความสามารถ

* ความรัก ความเอื้ออาทร ห่วงใยจากครูและเพื่อนในห้องเรียน การให้ความช่วยเหลือด้วยความจริงใจ ทำให้ผู้เรียนมีความสุข มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหา อุปสรรค และพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป

* ความเป็นมิตร เป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส มีการให้อภัย เมื่อผู้เรียนทำผิดโดยไม่ตั้งใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของครูและเพื่อนในห้องเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง

* ความเสมอภาค และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น มีความเชื่อมั่นในพฤติกรรม หรือความคิดของตน

* การที่ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัด ความสนใจ มีโอกาสที่จะหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่กว้างขวางและหลากหลายยิ่งขึ้น

* การเรียนการสอนที่มีความเป็นอิสระ ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและสามารถสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

* การที่ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสได้แสดงผลงานของตน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ

1.2 บรรยาภาคและสิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะบริเวณโรงเรียนทั้งหมดคือแหล่งการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาที่จัดบรรยาภาคและสิ่งแวดล้อมดีจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นสุข จิตใจปลอดโปร่ง สมองแจ่มใส การจัดบรรยาภาคและสิ่งแวดล้อมที่ดี สถานศึกษาสามารถทำได้ดังนี้

ด้านกายภาพ

จัดให้ทุกๆ พื้นที่ของโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการที่ดีโดย

จัดพื้นที่รอบๆ บริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความร่มรื่น สวยงาม เป็นระเบียบและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เช่น

๕ มีส่วนหย่อม น้ำตก สระน้ำ หรืออ่างบัวปลูกไม้พุ่มคลุมหนึ่งของอาคาร เพื่อช่วยให้บรรยากาศสงบร่มเย็น

๕ มีสวนไม้ประดับ สวนดอกไม้ในวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนวิทยาศาสตร์หรือมีไม้กระถางประดับตามอาคาร ห้องทำงานที่สำคัญ

๕ ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในเวลาว่าง

๕ จัดห้องพักรับรองให้สวยงาม เป็นระเบียบเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

๕ มีมุมให้ผู้เรียนพักผ่อนและทำงาน

๕ มีลานอเนกประสงค์ เพื่อใช้จัดกิจกรรมในวาระต่างๆ เช่น จัดนิทรรศการ ฯลฯ

๕ มีศาลาทรงไทย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย สถาปัตยกรรมไทย รวมทั้งใช้เป็นที่พักผ่อนและทำงานได้ด้วย

จัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เป็นผู้มีความรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และรักการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต แหล่งการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรจัด ได้แก่

ห้องสมุด

จัดหา รวบรวม สะสมสื่อ สารสนเทศทุกประเภท
อย่างหลากหลายและจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ
เพื่อให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ
แก่ผู้เรียน ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มี
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง

พิพิธภัณฑ์

จัดเก็บ รวบรวม สะสมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ
โรงเรียน ชุมชน ภูมิปัญญาและหลักฐานร่องรอย
ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

ห้องแนะแนว

รวบรวมข้อมูล สารสนเทศด้านการศึกษาอาชีพ
การพัฒนาบุคลิกภาพ และให้บริการด้านต่างๆ
แก่ผู้เรียน อาทิ ให้คำปรึกษา แนะนำ
การศึกษา ทดสอบความถนัด ความสนใจ
ในอาชีพ ให้ทุนการศึกษา เป็นต้น

ห้องโสตทัศนศึกษา จัดครุภัณฑ์อุปกรณ์และสื่อการสอน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เช่น เครื่องฉายสไลด์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ เครื่องฉายทึบแสง เครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อมัลติมีเดีย ซีดี-รอม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ฯลฯ

ศูนย์การเรียนรู้ จัดห้องเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ มีการรวบรวมสื่อการเรียนการสอนเฉพาะสาขาวิชาอย่างหลากหลาย เช่น

- **ห้องวิทยาศาสตร์** รวบรวมตัวอย่าง โครงงานวิทยาศาสตร์ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง
- **ห้องภาษาไทย** รวบรวมสื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน

ห้องอินเทอร์เน็ต จัดเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสารจากทั่วทุกมุมโลก ด้วยการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ห้องจริยธรรม จัดห้องหรือมุมใดมุมหนึ่งของโรงเรียนสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้ศึกษาและปฏิบัติศาสนกิจ เช่น จัดห้องพุทธศาสนา โดย

- **จัดหา** พระพุทธรูป โต๊ะหมู่บูชา
รวบรวมหนังสือธรรมะ
- **จัดแสดง** เครื่องใช้สำหรับพระสงฆ์
ได้แก่ บาตร ร่ม ผ้าสบง จีวร ตาลปัตร
พัดยศ ฯลฯ ใส่ตู้กระจกอย่างเป็น
ระเบียบ ติดภาพประดับฝาผนัง
เกี่ยวกับพุทธประวัติ หรือเรื่องราว
ทางศาสนา ติดป้ายนิเทศแสดง
ศาสนสุภาษิต
- **จัดสรร** พื้นที่สำหรับผู้เรียนฝึกปฏิบัติ
สมาธิ สวดมนต์ ฯลฯ

ด้านจิตใจ

นอกจากบรรยากาศทางด้านกายภาพ ซึ่งได้แก่ อาคาร สถานที่ มีความสวยงาม สะอาดร่มรื่น มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและทั่วถึงแล้ว การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น เป็นกันเอง มีการยอมรับซึ่งกันและกัน มีการให้ความช่วยเหลือตามวาระและความจำเป็น ก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาความคิด พฤติกรรม ลักษณะนิสัย จิตใจ อารมณ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ประกอบด้วย

- * กฎ ระเบียบของโรงเรียน มาจากข้อตกลงร่วมกัน โดยคำนึงถึงมูลเหตุของพฤติกรรมนั้นๆ เป็นสำคัญและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคน เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติในการปกครอง อบรม ดูแล ผู้เรียน

- * สัมพันธภาพของบุคลากรทุกระดับในโรงเรียนนับตั้งแต่ผู้บริหาร ครู ภารโรง ตลอดจนผู้เรียน มีความเป็นมิตรและอบอุ่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไว้วางใจและเป็นที่พึ่งได้

- * การสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้เรียนที่ประสบความเดือดร้อนด้านต่างๆ เป็นไปอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

- * กิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถพิเศษเฉพาะตัวตามความถนัด ความสนใจ และฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น จัดประกวดแข่งขันทักษะต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก มีการรวบรวมผลงานของผู้เรียนและจัดประเมินผลตามสภาพจริง

- * โอกาสในการทำกิจกรรมที่เป็นการผ่อนคลายความเครียดในวาระต่างๆ ของผู้เรียน

* การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากบุคคลภายนอก
มาให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาผู้เรียน

* การส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจแก่บุคลากรทุกคนใน
โรงเรียนจากผู้ปกครองและชุมชน ในการช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน
ตามสมควรด้วยความเต็มใจ

ใส่ใจภายนอก

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมนอกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย บ้าน ชุมชน หน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะบ้าน ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรในท้องถิ่น มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อผู้เรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงควรตระหนักและคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ด้วย เช่น

ด้านกายภาพ

บ้าน

พ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว เป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย ช่วยให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้เรียน

- * ได้รับสารอาหารที่มีคุณภาพ และเพียงพอกับความต้องการจำเป็นสำหรับการเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายและประสิทธิภาพของสมอง

- * มีสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ ที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพของครอบครัว

- * ได้อยู่ในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้

ชุมชน หน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น

ชุมชน หน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น คือ แหล่งวิทยาการ และวิทยากร ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ นำประสบการณ์จาก สมาชิก และแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ธรรมชาติ ป่าเขา แม่น้ำ ลำธาร โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ประวัติศาสตร์ ธนาคาร สหกรณ์ ศูนย์เกษตร ฯลฯ มาเชื่อมโยง ประสบการณ์เรียนรู้จากชีวิตจริง และสร้างเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งความรู้ที่ได้จะเป็นความรู้ที่ยั่งยืน นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการดูแล รักษาแหล่งวิทยากรดังกล่าว ยังส่งผลให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งวิทยากรเหล่านั้น ทำให้เกิดความรู้สึกรัก ภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ต้องการที่จะอนุรักษ์ และรักษาส่งเหล่านี้นให้อยู่ในสภาพดีต่อไป ฉะนั้นชุมชน และแหล่งวิทยากร จึงเป็นแหล่งความรู้ เป็นที่รวมสรรพวิทยาที่หลากหลาย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านจิตใจ

บ้าน

พ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัว มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียน มีความสุข ความพอใจ และพร้อมที่จะเรียนรู้ เพราะค่านิยม เจตคติ และ พฤติกรรมของคนในครอบครัวเป็นพื้นฐานที่หล่อหลอมบุคลิกลักษณะต่างๆ ใน ตัวผู้เรียนนับตั้งแต่ความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมการแสดงออกต่างๆ ตลอดจนความสามารถในการสร้างความ สัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์ของผู้เรียนทั้งสิ้น การที่ผู้เรียนไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัวอย่างเพียงพอเป็น สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามากมาย อาทิเช่น

๖ ปัญหาการเรียน : ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจเรียน เหม่อลอย ขาดสมาธิ

๖ ปัญหาการปรับตัว : ขาดทักษะมนุษยสัมพันธ์ ก้าวร้าวต่อต้าน ไม่กล้าแสดงออก ถูกชักจูงง่าย เป็นต้น

ซึ่งปัญหาดังกล่าว นอกจากจะส่งผลต่อตัวผู้เรียนโดยตรง ทำให้ผู้เรียนไม่มีความสุขที่จะเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนอีกด้วย ดังนั้น การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในบ้านให้มีความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ เอื้ออาทรซึ่งกันและกันตลอดจนมีการสื่อสารในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีความสุขสบายใจ จึงมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและมีความสุขที่จะเรียนรู้

ชุมชน หน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่สมาชิกทุกคนให้ความรัก ความสนใจ เอาใจใส่ และเอื้ออาทรต่อสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของผู้เรียน นอกจากจะทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยและมีความสุขแล้วการที่สมาชิกในชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น พระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่น ผู้แทนจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ในชุมชน ได้นำความรู้และประสบการณ์จากชีวิตของตน มาเล่าสู่ หรือเผยแพร่ให้แก่ผู้เรียน เพื่อเติมเต็มประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวาง และหลากหลายมากขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีความสุขเป็นสุขและพร้อมที่จะเรียนรู้ยิ่งขึ้น

บอกกล่าวแนวคิด ชีวิตเป็นสุข

การดำเนินการเพื่อสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย นับตั้งแต่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้เรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน หน่วยงาน และองค์กรในท้องถิ่น ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาท หน้าที่แตกต่างกันไปดังนี้

ด้านกายภาพ

บทบาทในการสร้างเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านกายภาพ

ผู้บริหาร

1.1 สำรวจปัญหาและความต้องการจำเป็น เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบนโยบาย วางแผน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดี

1.2 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมวางแผนจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยการจัดประกวดห้องเรียน ประกวดห้องวิชา จัดประกวดพื้นที่รับผิดชอบของผู้เรียน แต่ละชั้น โดยยึดหลัก **ประหยัด เป็นระเบียบ สะอาดและปลอดภัย**

1.3 เชิญผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชนมาประชุม เพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น ปรับปรุงสถานที่ จัดอาหารสำหรับผู้เรียน

1.4 พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงวิทยาการต่างๆ อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ดังนี้

๕ ห้องสมุดโรงเรียน ควรจัดมุมให้บริการต่างๆ แบ่งเนื้อที่ให้เป็นสัดส่วน ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า เช่น มุมเยาวชน มุมคู่มือ มุมอินเตอร์เน็ต มุมศิลปกรรม มุมกาญจนาภิเษก มุมนิทรรศการ มุมแนะแนว มุมอ้างอิง มุมทั่วไป มุมภูมิปัญญา มุมห้องสมุดเสียง

๖ ห้องสมุดหมวดวิชา หมวดวิชาควรจัดห้อง/มุมสำหรับให้บริการ รวบรวมหนังสือ คู่มือ เอกสาร สื่อการสอนเฉพาะสาขาวิชา เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิดกับครูผู้สอน

๗ ห้องสมุดสวน จัดสวนสมุนไพร สวนเกษตร สวนดอกไม้ ในวรรณคดี สวนวิทยาศาสตร์

๘ ห้องสมุดธรรมชาติ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ด้วยการติดป้ายระบุชื่อและประโยชน์ของต้นไม้ในโรงเรียน ติดป้ายคำขวัญ คำพังเพย สุภาษิตสอนใจ ให้สวยงาม สะอาด และมือย่งทั่วถึง

๙ ห้องสมุดเคลื่อนที่ นำหนังสือใส่ตะกร้าหรือกล่องไปให้บริการตามบริเวณต่างในโรงเรียน เช่น ใต้ต้นไม้ ศาลา ใต้ถุนอาคาร สวนหย่อม ชุม

1.5 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ได้แก่

๕ การดูแลรักษาสถานที่ เช่น ที่ดื่ม น้ำ โรงอาหาร สถานที่ประกอบอาหาร ห้องน้ำห้องสุขา ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะตลอดเวลา

๖ การจัดสวน เช่น สวนสมุนไพร สวนดอกไม้ในวรรณคดีไทย สวนพฤกษศาสตร์ สวนวิทยาศาสตร์ สวนสุขภาพ ศาลาความรู้ ป้ายนิเทศ

หรือต้นไม้พุดได้ ฯลฯ

๕ การรณรงค์ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด เช่น การจัดทำป้ายเชิญชวน คำขวัญเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด หรือโครงการกำจัดขยะ การจัดชุมนุม ชมรมรักษาความสะอาดทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดให้มีถึงขยะ ที่เก็บขยะอย่างเพียงพอ

๕ กำหนดให้มีผู้ดูแลรับผิดชอบ อาคารสถานที่ ต้นไม้ สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเป็นระบบ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างทั่วถึง

1.6 จัดอาหารที่มีคุณค่าครบถ้วน เพื่อให้บริการผู้เรียน และถ้าเป็นไปได้ควรจัดทุกมื้ออาหารที่ผู้เรียนอยู่ในโรงเรียน โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้ทานอาหารเข้ามาจากบ้าน ตลอดจน

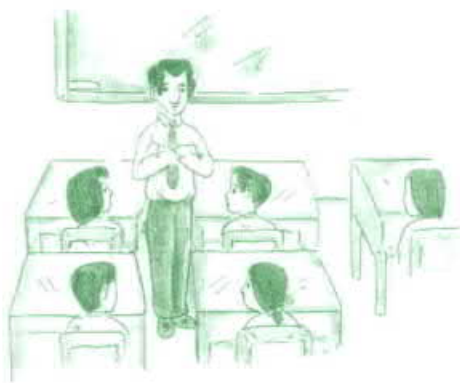
๕ จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้และสร้างค่านิยม โดยเฉพาะค่านิยมในการกินอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย

๕ สนับสนุนให้ทุกห้องเรียนจัดหาน้ำดื่มที่สะอาดไว้ให้ ผู้เรียนดื่ม อาจตั้งไว้หลังห้อง หรือหน้าห้องเรียนก็ได้ หรือมีฉนวนควหาสถานที่สำหรับให้ผู้เรียนได้ดื่มน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง

1.7 สนับสนุนงบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ตามความต้องการจำเป็นอย่างเพียงพอ

1.8 ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับผิดชอบ

1.9 สรุปรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาต่อไป

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และครูทั่วไป

1.1 สนับสนุนให้มีการดูแล รักษาความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบของห้องเรียน อาคารสถานที่ภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.2 กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของผู้เรียนทุกคนในการดูแลห้องเรียน ทั้งในด้านความสะอาดเรียบร้อยและความสวยงาม

1.3 ติดตาม ประเมินผลและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

1.4 แสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีในทุกๆ เรื่อง เช่น การรักษาความสะอาด ความเป็นระบบระเบียบของห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน

1.5 ให้ความสนใจเอาใจใส่สุขภาพของผู้เรียน ชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญของการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณภาพ การดื่มน้ำให้ได้อย่างน้อยวันละ 6-8 แก้ว และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

1.6 กำหนดสถานที่ในห้องเรียน/โรงเรียนให้ชัดเจน เช่น บริเวณไหนเป็นที่อ่านหนังสือ ที่ทำงานกลุ่ม หรือที่สำหรับจัดกิจกรรม จัดนิทรรศการ ฯลฯ

ครูแนะแนว

1.1 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องแนะแนวให้เชิญชวนและเอื้อต่อการรับบริการ จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ สำหรับให้บริการแนะแนวในทุกๆ รูปแบบ

1.2 ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศทางด้านการศึกษา อาชีพ และสังคมที่เป็นระบบและทันสมัยอยู่เสมอ

1.3 ตัดแปลงมุมใดมุมหนึ่งในห้องแนะแนว เพื่อจัดบริการให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ได้วางแผนการศึกษาต่อและอาชีพ ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้

๕ มุม “ฉันคือใคร” จัดหาแบบสำรวจเพื่อการรู้จักตนเองในด้านต่างๆ เช่น แบบสำรวจความถนัด แบบสำรวจความสามารถ วั้บริการเพื่อให้ผู้เรียนใช้แบบสำรวจเหล่านี้ด้วยตนเอง และถ้าโรงเรียนมีความพร้อมมากพออาจจัดสื่อจากคอมพิวเตอร์ไว้ให้ผู้เรียนประเมินความรู้ ความสามารถหรือความถนัดของตนเองได้

๕ มุม “ฉันจะเป็นอะไร” จัดหาข้อมูลด้านอาชีพที่หลากหลาย

ให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ พร้อมทั้งจัดสื่อ เอกสาร แผ่นพับ กิจกรรมและใบงาน วิดีทัศน์และคอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการแก่ผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนทางในการเลือกอาชีพ

๕ มุม “ฉันจะอย่างไร” ให้ข้อมูลสำหรับผู้เรียนใช้เลือกแผนการเรียน เพื่อวางแผนการศึกษา เช่น ข้อมูลสถาบันการศึกษา ข้อมูลแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ข้อมูลการคัดเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ระบบใหม่ ข้อมูลสถานศึกษาระดับต่างๆ วิดีทัศน์แนะนำสถาบันฯ

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการจัดป้ายนิเทศ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว สังคม ตามบริเวณต่างๆ ของโรงเรียนอย่างทั่วถึง และมีการปรับเปลี่ยนข้อมูลให้ทันสมัยและต่อเนื่องอยู่เสมอ

1.5 รวบรวมข้อมูลผู้เรียนทุกคนทั้งที่มีปัญหาและไม่มีปัญหา จัดเก็บอย่างมีทิศทาง เป็นระบบและมีระเบียบ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับคณะกรรมการแนะแนวนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือ และลงเคราะห์ตามความเหมาะสม รวมทั้งมีข้อมูลการติดตามผลการช่วยเหลือดังกล่าว

บ้าน

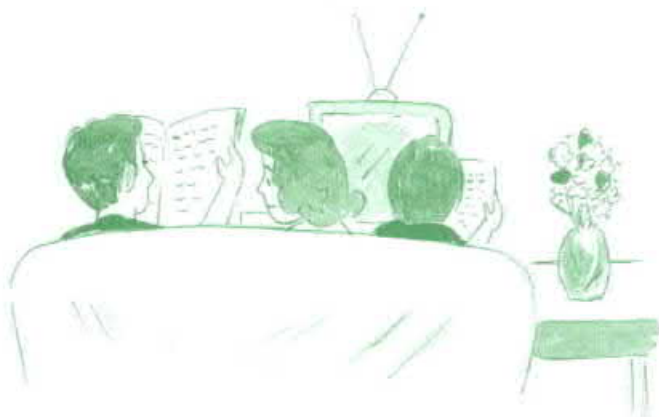
1.1 จัดทำอาหารที่ช่วยพัฒนาสมองและการเรียนรู้ เช่น อาหารประเภทโปรตีน วิตามิน แร่ธาตุ ให้มีปริมาณแคลอรีเพียงพอ

1.2 จัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพให้แก่วัยเรียนอย่างเพียงพอและเหมาะสม

1.3 สร้างบรรยากาศในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น จัดมุมความรู้ภายในบ้านด้วยการติดป้ายนิเทศ บัตรคำ มุมหนังสือ สร้างบรรยากาศรอบบ้านให้มีต้นไม้ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและความคุ้นเคยกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และมีการพบปะสังสรรค์กับบุคคลรอบข้างเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่กว้างขวางและหลากหลายยิ่งขึ้น

1.5 สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียด ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง เล่นดนตรี การปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์หรือสะสมของที่ระลึก

ชุมชน องค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่น

1.1 จัดกิจกรรมที่ช่วยเอื้อให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในชุมชนหรือหน่วยงานของตน เช่น

๙๐ โรงพยาบาล จัดให้มีป้ายนิทรรศการเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพกายและจิต การฝึกอารมณ์ให้มีความสุข ปราศจากความเครียด

๙๑ วัด จัดมุมหนังสือธรรมะ แสดงเครื่องใช้ของสงฆ์ ภายในบริเวณวัด อบรมธรรมแก่ผู้เรียนในวันหยุด

1.2 มีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียน มีการนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมป้องกันปัญหาสารเสพติด ฯลฯ

1.3 มีส่วนร่วมในการให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ การวางแผน การจัดการศึกษา ตลอดจนให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในทุกๆ เรื่อง

1.4 จัดให้มีที่พักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ ที่ให้ทั้งความรู้ ความสดชื่นรื่นรมย์ และความบันเทิง

1.5 จัดสถานที่สำหรับออกกำลังกาย เช่น สวนสาธารณะ สวนสุขภาพ ลานวัด ลานกีฬา ลานใจ เพื่อให้มีสถานที่สำหรับผ่อนคลาย ออกกำลังกาย มีการจัดแข่งขันกีฬา และให้รางวัล เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจรวมทั้งปลูกฝังค่านิยมในการออกกำลังกาย เพื่อรักษาสุขภาพกายและจิต

1.6 จัดกิจกรรมทางศาสนา การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เพื่อสร้างประสบการณ์ชีวิต ปลูกฝังความรู้สึกรัก และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมในชุมชนของตน

1.7 จัดทำตำราความรู้เกี่ยวกับชุมชน เช่น ประวัติบุคคลสำคัญ

สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจน ศิลปวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน

1.8 จัดทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริม และช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความพร้อมในด้านการเรียนซึ่งอาจเป็นเงิน อุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้า หรือผลผลิตในชุมชน

1.9 จัดและสนับสนุนให้สถานศึกษามีสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ผู้เรียน

1.1 ร่วมรับผิดชอบ ดูแล รักษา อาคาร สถานที่และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน ให้อยู่ในสภาพที่สวยงามและพร้อมที่จะนำไปใช้

1.2 ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมพัฒนาสถานศึกษาให้สวยงาม เป็นที่ยอมรับของทุกคน

1.3 ปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งคอยกระตุ้น ชักจูง ให้ผู้อื่นร่วมปฏิบัติด้วย

1.4 เป็นตัวอย่างที่ดี ในการดูแลรักษาสุขภาพกายและจิต ให้คำแนะนำ ชักชวนผู้อื่น ให้เห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

ด้านจิตใจ

บทบาทในการสร้างเสริมบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านจิตใจ

ผู้บริหาร

1.1 ตั้งคณะกรรมการดูแลและช่วยเหลือผู้เรียนที่เป็นระบบและทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนในการกำหนดกฎเกณฑ์ ข้อตกลงต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การมาสาย การออกก่อนเวลา การแต่งกาย หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เรียน รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนรับรู้อย่างทั่วถึง

1.3 ฝึกอบรมครูทุกคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการช่วยเหลือและเข้าใจผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพที่ดีในห้องเรียน

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ด้วยการจัดกิจกรรมที่เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ เช่น การแข่งกีฬา ร่วมกิจกรรมทางศาสนา สหกรณ์ ฯลฯ

1.5 เป็นตัวอย่างที่ดีในการให้การยอมรับและให้เกียรติแก่ทุกคน

1.6 ปรับเปลี่ยนแนวปฏิบัติของครูจากการลงโทษ การอบรม หน้าเสาธง ฯลฯ ในกรณีที่ผู้เรียนมาสายหรือทำความผิด มาเป็นการพบส่วนตัวเป็นรายบุคคล เพื่อสอบถามสาเหตุของการทำความผิด และหาทางช่วยเหลือหรือดักเตือนตามความเหมาะสม

1.7 ให้การสนับสนุนและเข้าร่วมการจัดกิจกรรมของชุมชน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้มีโอกาส

ได้แสดงออกตามความถนัดความสนใจ เช่น การจัดนิทรรศการผลงานของผู้เรียนในงานเทศกาลของชุมชน พาผู้เรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมในงานประเพณีของชุมชน ร่วมรณรงค์ต่อต้านหรือสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชน ฯลฯ

1.8 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง โดยจัดให้มีการพบปะกันระหว่างครูกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการลดช่องว่างและเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวกับผู้ปกครองในการดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.9 จัดบริการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมตามความจำเป็นหรือได้รับประสบการณ์ตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการ เช่น

๕ จัดทุนการศึกษา ทุนอาหารกลางวัน เสื้อผ้า ของใช้ หนังสือเรียน และอุปกรณ์การเรียน สำหรับผู้เรียนที่ขาดแคลน

๖ จัดบริการรถรับ-ส่ง ให้ยืมพาหนะ หรือจัดหาที่พักให้ผู้เรียนที่บ้านอยู่ห่างไกล

๗ ประสานกับหน่วยงาน สถานประกอบการในท้องถิ่น จัดหางานให้ผู้เรียนทำเพื่อเป็นการหารายได้ระหว่างเรียนหรือฝึกประสบการณ์อาชีพ

1.10 จัดกิจกรรมเสียงตามสาย ด้วยการเปิดเพลงบรรเลง หรือบทเพลงที่ไพเราะเพื่อเป็นการพัฒนาสมอง ผ่อนคลายความเครียดและสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนและบุคลากรในโรงเรียน ในช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น เปิดเพลงบรรเลงในช่วงเช้า ให้ผู้เรียนจัดรายการเพลง รายการบันเทิงคดีในช่วงพักกลางวัน เป็นต้น

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และครูทั่วไป

1.1 นำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนทุกคน ดังนี้

๑ ยอมรับความรู้สึกของผู้เรียน ทั้งที่แสดงออกด้วยวาจา หรือการกระทำ ไม่ข่มขู่ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกที่พอใจหรือไม่พอใจ

๒ ให้คำชมเชย สนับสนุน ให้กำลังใจการกระทำ หรือการแสดงออกของผู้เรียนด้วยการ พูดว่า ‘ดีมาก’ ‘เธอทำถูกแล้ว ทำต่อได้เลย’

๓ ยอมรับ หรือนำความคิดเห็นของผู้เรียน มาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน ถ้าข้อเสนอแนะนั้นดีมีประโยชน์

๔ หมั่นสอบถามหรือทบทวนเนื้อหาวิชาหรือวิธีการสอนของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

๕ สนใจเอาใจใส่ กิจกรรมต่างๆของผู้เรียน ช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาด้วยความเต็มใจ ส่งเสริมและให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนปฏิบัติตนในทางดี เช่น ขยันขันแข็ง ช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ฯลฯ

๖ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นคนของผู้เรียน ด้วยการให้อิสระในการตัดสินใจโดยครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาที่ดีที่สุด

๗ มีความเชื่อมั่นว่าทุกคนพัฒนาได้

1.2 สร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยการ

๑ จัดบทเรียนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

๒ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน เพราะผู้เรียนแต่ละวัยสนใจกิจกรรมไม่เหมือนกัน เช่น เด็กเล็กชอบออกกำลัง เด็กโตชอบใช้ความคิด ครูจึงต้องจัดกิจกรรม

หลายๆ อย่างให้ผู้เรียนเลือกตามความถนัด ความสนใจของตน เพื่อช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

๖ จัดอุปกรณ์เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นเก้าอี้ต้องเหมาะสมกับวัยและขนาดร่างกายของผู้เรียน เครื่องเล่นสำหรับเด็กเล็กจะต้องมีขนาดใหญ่ สีล้นสะดุดตา เด็กโตจะชอบอุปกรณ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เป็นต้น จัดหาอุปกรณ์การสอนที่มีคุณค่าช่วยส่งเสริมความคิดให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความคิดหาเหตุผล

๗ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ท้าทายให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ ในบรรยากาศของการแข่งขันอันดีมิตร โดยครูคอยให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

1.3 แสดงพฤติกรรมและมีบุคลิกภาพที่ส่งเสริมหรือจูงใจให้ผู้เรียนมีความสุขที่จะเรียนรู้ เช่น

- ๖ รักและภาคภูมิใจในตนเอง มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก
- ๖ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอารมณ์ขันมองโลกในแง่ดี
- ๖ รัก เอาใจใส่และหวังดีต่อผู้เรียนและสถาบันที่ตนเองสอนอยู่
- ๖ ขยัน คล่องแคล่ว กระตือรือร้น
- ๖ ควบคุมอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม
- ๖ ใจกว้างยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่น
- ๖ สุขุมรอบคอบ
- ๖ เป็นคนช่างสังเกตและไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น
- ๖ ให้ความสำคัญกับสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน
- ๖ ใจคอหนักแน่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- ๖ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ

๕ รับผิดชอบต่อหน้าที่

1.4 จัดทำปฏิทินและข้อตกลงของห้องเรียนร่วมกันแล้วอ่าน aloud แจกทุกคนหรือติดประกาศไว้ในที่ที่เห็นชัดเจน

1.5 สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ตอบสนองความถนัด ความสนใจและฝึกนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่รู้ให้แก่ผู้เรียนอยู่เสมอ เช่น ให้คนที่ถนัดทางด้านศิลปะรับผิดชอบการจัดป้ายนิเทศในห้องเรียน ให้คนที่เรียนเก่งช่วยเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า เป็นต้น

1.6 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ด้วยการติดต่อสื่อสารหรือส่งข่าวคราวเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอไม่แต่เฉพาะเมื่อมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือเท่านั้น

1.7 ให้คำปรึกษาช่วยเหลือผู้เรียนในปัญหาที่ไม่ซับซ้อนและร่วมกับครูแนะแนวในการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา ร่วมติดตามผลผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านการศึกษา การปรับพฤติกรรมและการประกอบอาชีพ

1.8 จัดให้มีช่วงเวลา เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมโฮมรูม โดยอาจขอคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิควิธีจากครูแนะแนวก็ได้

1.9 จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้คนที่เรียนเก่งหรือคนที่มีความสามารถพิเศษช่วยเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่าหรือขาดทักษะบางอย่าง

1.10 นำเหตุการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น เช่น การเลือกตั้ง ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประเพณี และวันสำคัญทางศาสนา หรือเทศกาลต่างๆ มาเชื่อมโยงกับการเรียนการสอน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ครูแนะแนว

1.1 ร่วมมือกับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาในการรวบรวมข้อมูล ผู้เรียนและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความรู้จักและเข้าใจผู้เรียนให้มากที่สุด

1.2 จัดระบบระเบียบปฏิบัติ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาผู้เรียนรายกรณี การประชุมปรึกษารายกรณี หรือการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่เป็นปัญหามาก

1.3 จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตน เช่น กิจกรรมแนะแนวอาชีพ แนะนำการศึกษาต่อ การแสดงทักษะฝีมือ ความสามารถพิเศษด้านต่างๆ ของผู้เรียน

1.4 ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้เรียน เช่น

๕ กิจกรรมโฮมรูม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นกับผู้เรียน

๕ กิจกรรมเข้าค่ายนักเรียนใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่น ค้นเคย เชื่อใจ มีความไว้วางใจ เป็นมิตรกับทั้งครูและเพื่อนใหม่

๕ กิจกรรมรับขวัญน้อง เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง และเพื่อให้รุ่นน้องเกิดความประทับใจ ไว้วางใจในความเป็นเพื่อนเป็นพี่และผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือของรุ่นพี่

๕ กิจกรรมอำลา-อาลัย เพื่อสร้างความผูกพันระหว่างผู้เรียนกับโรงเรียนหลังจากจบการศึกษาไปแล้ว

๕ ร่วมกิจกรรมพบปะผู้ปกครอง เช่น กิจกรรมปฐมนิเทศ นัดพบผู้ปกครอง บัณฑิตนิเทศ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง โดยสอดแทรก

หลักการทางจิตวิทยาเกี่ยวกับ การอบรมเลี้ยงดูบุตร ความเข้าใจเกี่ยวกับ พัฒนาการตามวัย ฯลฯ

1.5 รับผิดชอบการจัดกิจกรรมคาบแนะแนว ให้ครอบคลุมทั้ง ด้านแนะแนวการศึกษา แนะแนวอาชีพ แนะแนวการปรับปรุงบุคลิกภาพ

1.6 จัดบริการแนะแนวทุกด้านอย่างครบถ้วน ต่อเนื่อง และเป็น ระบบ ตลอดจนมีการสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนางานต่อไป

บ้าน

1.1 ให้ความรัก ความอบอุ่น ห่วงใย ดูแล แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าตนมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อครอบครัว เพื่อให้ผู้เรียนมีความอบอุ่นทาง จิตใจ มีพัฒนาการทางอารมณ์เหมาะสม

1.2 สร้างบรรยากาศในบ้านให้ปราศจากความกดดัน และ ความเครียด ให้มีแต่ความสนุกสนาน ร่าเริง

1.3 ให้ความสนใจ เอาใจใส่ ใต้ถาม พูดคุยสื่อสารกับสมาชิกทุกคนในบ้านโดยเฉพาะผู้เรียนด้วยความสนใจ ใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ให้กำลังใจ หลีกเลี่ยงการตำหนิตติเตียน

1.4 จัดให้มีกิจกรรมใหม่ๆ ที่ท้าทายการคิดและความอยากรู้อยากเห็น ที่ไม่ยากหรือง่ายเกินความสามารถของผู้เรียน เช่น ฝึกจัดบ้าน ดูแลต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

1.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือเลือกทำ กิจกรรมตามความถนัดความสนใจ

1.6 พยายามสร้างกฎเกณฑ์ในบ้านให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเข้มงวดเฉพาะกับกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่านั้น

1.7 หาโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือพบปะกับบุคคลในชุมชน เพื่อให้มีประสบการณ์ที่กว้างขวางและหลากหลายมากขึ้น

1.8 ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกในทุกๆ เรื่อง นับตั้งแต่การรับประทานอาหาร การมีระเบียบวินัย มารยาทที่ดีงาม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ฯลฯ

1.9 ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

ชุมชน/หน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น

1.1 ให้การยอมรับผู้เรียนทุกคน มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเสริมกำลังใจด้วยการยกย่องและมอบรางวัลแก่ผู้เรียนที่ประพฤติดี ปฏิบัติดี

1.2 เอาใจใส่ สอดส่อง ดูแลสวัสดิภาพของผู้เรียน ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการป้องกันและแก้ปัญหา โดยเฉพาะเรื่องสารเสพติดและการพนันทุกชนิด

1.3 ร่วมกับโรงเรียน สถาบันทางศาสนา เช่น วัด พุทธสมาคม ฯลฯ ในการให้ความรู้ การฝึกปฏิบัติสมาธิ เพื่อพัฒนาจิตใจผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมศึกษาธรรมะจากวัดใกล้บ้าน

กิจกรรมศึกษาธรรมะจากวัดใกล้บ้าน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. เสนอโครงการศึกษาธรรมะต่อโรงเรียน ผู้ปกครอง และวัดต่างๆ ที่อยู่ใกล้โรงเรียน

๒. สร้างความเข้าใจในแนวทางการให้การศึกษาพุทธศาสนา กับเจ้าอาวาสวัดต่างๆ ซึ่งแจ้งวิธีดำเนินโครงการกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน

๓. ให้ผู้เรียนนำแบบฟอร์มแจ้งและขออนุญาตผู้ปกครอง แบบฟอร์มการถวายตัวเป็นธรรมทายาทที่วัดใกล้บ้านเพื่อให้พระคุณเจ้าและผู้ปกครองรับทราบและอนุญาตให้เข้าร่วมโครงการ

๔. ผู้เรียน ส่งใบมอบตัวเป็นธรรมทายาทให้เจ้าอาวาสวัดใกล้บ้าน

๕. ผู้เรียนร่วมกันวางแผนจัดทำโครงการศึกษาธรรมะจากวัดใกล้บ้าน 1 โครงการ

๖. ผู้เรียนรับแบบรายงานโครงการศึกษาธรรมะจากวัดใกล้บ้าน คนละ 1 ชุด และ

- เข้าเรียนทุกครั้งตามกำหนดเวลาในโครงการ
- ให้เจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ผู้อบรมธรรมะ ให้คะแนนและเซ็นกำกับทุกครั้ง

- ให้ผู้ปกครองเซ็นชื่อรับทราบและร่วมประเมินผลการเรียนธรรมะจากวัดใกล้บ้านทุกครั้ง

- ให้หัวหน้ากลุ่มเซ็นชื่อกำกับใบงานและเตรียมผู้แทนออกมาเล่าประสบการณ์อย่างน้อย 1-2 ครั้งต่อภาคเรียน

- ปฏิบัติตามเงื่อนไขของกลุ่มและสำรวมกริยามารยาท
ขณะศึกษาธรรมะ

- ผู้เรียนต้องแสดงมุทิตาจิตกับเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์
ที่อบรมธรรมะโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น พัฒนาวัด ร่วมงานบุญ ร่วมบริจาค ฯลฯ

ผู้เรียน

1.1 ประพฤติตนเป็นคนดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

1.2 เคารพและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนตลอดจน
เป็นสมาชิกที่ดีและเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม

1.3 เป็นมิตรแท้ให้ความสนใจ เอาใจใส่และคอยช่วยเหลือเป็น
กำลังใจ ให้คำปรึกษาแนะนำสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่เพื่อนทุกคน

1.4 รู้และเข้าใจในศักยภาพของตนอย่างแท้จริงรวมทั้งยอมรับใน
บรรยากาศและความแตกต่างของแต่ละบุคคล

1.5 เป็นศิษย์ที่ดีให้ความเคารพ ยกย่อง และให้เกียรติครูทุกคน
ทั้งในและนอกสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ศูนย์พัฒนาคุณภาพ
การเรียนการสอน. การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี.
กรุงเทพมหานคร : โอเดีย สแควร์, 2541.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.สำนักงาน.สถาบันแห่งชาติเพื่อ
ปฏิรูปการเรียนรู้. แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ. มพท. 2542. (เอกสารอัดสำเนา)
- จันทร์ตน์ โคตรคำ. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา.
มพท. มปป. (เอกสารอัดสำเนา).
- ชาติรี สำราญ. ครูและห้องเรียน ค.ศ. 2000. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ชาติรี สำราญ. รู้ได้อย่างไรว่าเด็กพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- ทีศนา แคมมณี. “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง:
โมเดลชิปปา (CIPPA MODEL)”. วารสารวิชาการ,
กรุงเทพมหานคร : ครูสภา, 2542.
- วิชาการ, กรม. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. คู่มือการพัฒนา
โรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมใน
การเรียนการสอน : กรุงเทพมหานคร : ครูสภา, 2539.
- คันสนีย์ จัตราคุปต์. รายงานสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ สร้างสมองเด็ก
ให้ฉลาดได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, 2542.

สถาพร มุ่งวัฒนา. รายงานโครงการพิธีสุนัธรรม (ศึกษาธรรมะจากวัด
โกสุมพิสัย). ปี 2541-2542. มปท. มปป. (เอกสารอัดสำเนา)
 สุภาพร ชารินเจริญ. "อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนา
 การเรียนรู้ในระดับจิตวิญญาณของเด็กปฐมวัย", หนังสือ
 ที่ระลึก โรงเรียนมีนประสาธิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร, 2538.
 สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพ-
 มหานคร : พรักหวานกราฟฟิค, 2542.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ	นายอำรุง จันทวานิช	(พ.ศ. 2542-2543)
	นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์	(พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน)
รองอธิบดีกรมวิชาการ	นายสาโรช วัฒนสโรช	(พ.ศ. 2541-2543)
	นายประสพ สอ้านวงศ์	(พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน)
ที่ปรึกษากรมวิชาการ	ศาสตราจารย์คุณหญิงม้นมาส ขวลิต	
ผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ	นางมัลลิกา นิตยาพร	

ยกร่างต้นฉบับ

นางพงศ์เพ็ญ ศรีทอง	โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี
นางสาวสิรินาถ สนตุ่น	โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี
นางสุมาลี เทียงภักดี	โรงเรียนบ้านดอนบม จังหวัดขอนแก่น
นางสถาพร มุ่งวัฒนา	โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา” จังหวัดนครราชสีมา
นายอนันต์ วัฒนไชย	โรงเรียนสววิทยา จังหวัดชุมพร
นางมณฑนา เพ็ญ	หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5
นายอภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

นางประณม จันทิม

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสมปอง อึ้งสกุล

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

บรรณาธิการกิจ ครั้งที่ 1

นางอุไรวรรณ พิพัฒนัชรศักดิ์

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม
จังหวัดเชียงราย

นางหทัยทิพย์ ชมจันทร์

โรงเรียนสายปัญญา
ในพระบรมราชินูปถัมภ์ กรุงเทพฯ

นางพวงรัตน์ จรรยาศักดิ์

โรงเรียนทวีธาภิเศก กรุงเทพฯ

นางสถาพร มั่งวัฒนา

โรงเรียนสีคิ้ว “สวัสดีผดุงวิทยา”
จังหวัดนครราชสีมา

นางสมปอง อึ้งสกุล

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

บรรณาธิการกิจ ครั้งที่ 2

นางกิตติยา ศตะนาวัน

สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
จังหวัดพิษณุโลก

นางช่อลัดดา ขวัญเมือง

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

นายประดิษฐ์ เหล่าเนตร

โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
จังหวัดพิษณุโลก

นางปราณี ปราบริปู
นางรุจิเรข แสงจิตต์พันธุ์

สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ
ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นายธีระ ชัยยุทธธรรม

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสมปอง อึ้งสกุล

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสาวประนอม มณีวงษ์

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสาววิจิตร ชัยหาญ

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

บรรณาธิการ

นางสมปอง อึ้งสกุล

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

ภาพปกและภาพประกอบ

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ

